

Viite

Asia

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto kokoontuu Brysselissä 2.-3.12.2019. Kokouksen puheenjohtajina toimivat sisäministeri Maria Ohisalo ja oikeusministeri Anna-Maja Henriksson. Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana, eikä esitä kansallisia kantoja.

Sisäasioissa on tarkoitus saattaa päätökseen Suomen puheenjohtajakaudella käydyt temaattiset keskustelut **EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuudesta** ja **EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuudesta**. Ministereiden keskustelujen pohjana toimivat puheenjohtajan raportit käydyistä tulevaisuuskeskusteluista. Raporteissa nostetaan esiin keskeisiä kysymyksiä, joita voidaan puheenjohtajan näkemyksen mukaan ottaa käsittelyyn lainsäädäntökaudella 2019–2024.

Terrorismin torjuntaan liittyen ministerit saavat kokouksessa päivityksen yhteistyön lisäämisestä terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten välillä. Lisäksi esillä on **tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ja eurooppalaisen raja- ja merivartioston** täytäntöönpano.

Oikeusasioissa on tarkoitus hyväksyä neuvoston yleisnäkemyks kahden siviilioikeuden alan asetuksen muuttamisesta. **Tiedoksiantoasetuksessa** säädetään oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta ja **todisteluasetuksessa** säädetään todisteiden vastaanottamisesta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä. Tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa rajat ylittävää yhteistyötä asiakirjojen tiedoksiannossa ja todisteiden vastaanottamisessa digitalisaation ja nykyaikaisen teknologian käytön avulla.

Neuvostossa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät **rikoksen uhrien oikeuksista**. Päätelmissä korostetaan, että uhrien oikeuksien eteen tehtävää työtä on jatkettava ja tehostettava, jotta uhrien oikeudet toteutuvat myös käytännössä esimerkiksi heille kuuluvien korvausten osalta. Komissiota kehoitetaan laatimaan EU-tason strategia uhrien oikeuksista.

Lisäksi neuvostossa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät **vankeuden vaihtoehtojen käyttöä koskevista hyvistä käytänteistä** ja päätelmät **siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuudesta**.

Neuvosto saa komissiolta tilannekatsaukset kansainvälisistä neuvotteluista koskien pääsyä **sähköiseen todistusaineistoon**, sekä **Euroopan syyttäjänviraston (EPPO)** perustamistoimista. Lisäksi puheenjohtaja esittelee **ympäristörikoksia** koskevan kahdeksannen vertaisarviointikierroksen luonnosloppuraportin. Lounaalla ministerit käyvät keskustelun oikeusministerien roolista **oikeusvaltioperiaatetta** koskevassa EU-työssä.

Asialista:**MAANANTAI 2. JOULUKUUTA 2019 (klo 10.00)****SISÄASIAT**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Muut asiat

Käsiteltävinä olevat säädösehdotukset

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Terrorisminvastaisen työryhmän antama päivitys yhteistyön
lisäämisestä terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten välillä
Keskustelu **s. 6**

EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuus
Periaatekeskustelu **s. 8**

EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuus
Periaatekeskustelu **s. 12**

Yhteentoimivuus – täytäntöönpano **s. 14**
Komission ja puheenjohtajavaltion tiedotusasia
Keskustelu

Eurooppalaisen raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen
täytäntöönpano **s. 17**
a) Euroopan yhdenmukaista rajaturvallisuutta koskeva monivuotinen
toimintapolitiikka
b) Täytäntöönpanon tilannekatsaus
Keskustelu

Muut asiat

- a) Radikalisoitumisen torjuntaa koskeva EU:n yhteistyömekanismi
Komission tiedotusasia
- b) Puheenjohtajan raportti oikeuden ja turvallisuuden alalla
saavutetusta edistyksestä
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- c) Salzburgin ministerikonferenssi (Wien, 6. ja 7. marraskuuta
2019)
Itävallan valtuuskunnan tiedotusasia

- d) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasiainministerien kokous (Washington DC, 11. joulukuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- e) Oikeus- ja sisäasioita käsittelevä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumi (Skopje, 18. ja 19. marraskuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Kroatian valtuuskunnan esittely

MAANANTAI 3. JOULUKUUTA 2019 (klo 10.00)

OIKEUSASIAT

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus asiakirjojen tiedoksianto koskevan asetuksen (EY) N:o 1393/2007 muuttamisesta **s. 20**
Yleisnäkemys

Asetus todisteiden vastaanottamista koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1206/2001 muuttamisesta **s. 23**
Yleisnäkemys

Muut asiat
Käsiteltävinä olevat säädösehdotukset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Ympäristörikos - Lopullinen kertomus kahdeksannesta keskinäisestä arviointikierroksesta **s. 26**
Esittely ja keskustelu

Päätelmät uhrin oikeuksista **s. 30**
Hyväksyminen

Päätelmät säilöönnotolle vaihtoehtoisista toimenpiteistä **s. 33**
Tilannekatsaus

Päätelmät siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuudesta **s. 36**
Hyväksyminen

Digitaalinen oikeus: sähköinen todistusaineisto **s. 39**

- a) Neuvottelut EU:n ja Yhdysvaltojen sopimuksesta sähköisen todistusaineiston saatavuudesta yli rajojen
 - b) Budapestin yleissopimuksen toista lisäpöytäkirjaa koskevat neuvottelut
- Tilannekatsaus*

EPPO: Euroopan syyttäjänviraston perustaminen **s. 42**
Tilannekatsaus

Muut asiat

- a) Tietojen säilyttäminen rikollisuuden torjuntaa varten
Kesäkuussa annettujen neuvoston päätelmien jatkotoimet
Komission tiedotusasia
- b) Puheenjohtajan raportti oikeuden ja turvallisuuden alalla saavutetusta edistyksestä
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- c) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasiainministerien kokous (Washington DC, 11. joulukuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- d) Oikeus- ja sisäasioita käsittelevä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumi (Skopje, 18. ja 19. marraskuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- e) Konferenssi: EU:n perusoikeuskirja 10 vuotta (Bryssel, 12. marraskuuta 2019)
Komission tiedotusasia
- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Kroatian valtuuskunnan esittely

Neuvoston istunnon yhteydessä:**MAANANTAI 2. JOULUKUUTA 2019 (n. klo 15.00)****SEKAKOMITEAN kokous**

Yhteentoimivuus – täytäntöönpano

*Komission ja puheenjohtajavaltion tiedotusasia**Keskustelu*

Eurooppalaisen raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen täytäntöönpano

- a) Euroopan yhdenmennyä rajaturvallisuutta koskeva monivuotinen toimintapolitiikka
- b) Täytäntöönpanon tilannekatsaus

Keskustelu

Muut asiat

Käsiteltävinä olevat säädösehdotukset

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Sisäministeriö

PERUSMUISTIO

SM2019-00503

PO Mäkelä Rosa-Maria(SM),
Piipponen Tiina(SM)

25.11.2019

Asia

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019; Terrorismin torjunta

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

CTG kertoo eurooppalaisten turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen tekemästä terrorismintorjuntayhteistyöstä.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.
Suomi ottaa asian tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

-

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asiassa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tiina Piipponen, tiina.piipponen@supo.fi, +358295484931

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sisäministeriö

PERUSMUISTIO

SM2019-00500

MMO

Niskanen Katri(SM)

25.11.2019

Asia

OSA; oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019; maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuus

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Sisäministerit keskustelevat tulevaisuuden suunnasta EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa. Keskustelun pohjana on puheenjohtajan raportti vuoden 2019 jälkipuoliskolla käydyistä tulevaisuuskeskusteluista paitsi ministeritasolla, erityisesti maahanmuutto, raja- ja turvapaikka-asioiden strategisessa komiteassa (SCIFA) sekä turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden korkean tason työryhmässä (HLWG).

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana, eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi on vienyt puheenjohtajakaudellaan eteenpäin keskustelua EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuudesta teemakohtaisesti. Suomi on puheenjohtajana valmistellut käytyjen keskustelujen pohjalta raportin, johon on nostettu keskusteluissa keskeiseksi havaittuja kysymyksiä.

Pääasiallinen sisältö**Kokonaisvaltainen lähestymistapa muuttoliikkeeseen**

Suomi painottaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Sen keskeisiä pilareita ovat:

- Perimmäisiin syihin puuttuminen, erityisesti Afrikassa ja Lähi-idässä
- Kumppanuudet lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa muuttoliikkeen hallinnan parantamiseksi
- EU:n ulkorajavalvonnan vahvistaminen
- EU:n palauttamispolitiikan tehokas toimeenpano
- EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen
- Uudelleensijoittamisen edistäminen

Kokonaisvaltainen lähestymistapa on läpileikkaava keskustelun pohjana olevassa puheenjohtajan raportissa, joka käsittelee kaikkia yllä mainittuja politiikan ulottuvuuksia. Raportissa näitä osa-alueita on käsitelty horisontaalisten otsikoiden alla: (1) politiikkakoherenssin parantaminen muuttoliiketavoitteiden saavuttamiseksi, (2) uskottavan ja oikeudenmukaisen EU:n yhteisen lähestymistavan tarve, (3) erilaiset tavat jäsenmaiden käytäntöjen lähentämiseen ja (4) monipuolisten työskentelytapojen merkitys. Tavoitteena sekä raportissa että sen pohjana olevissa keskusteluissa on ollut luoda uusia ja mahdollisimman monia jäsenmaita yhdistäviä näkökulmia olemassa oleviin teemoihin.

Muuttoliikereitit sekä yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Itäisen Välimeren muuttoliikereitti on tällä hetkellä reiteistä vilkkain, ja tulijamäärät ovat nousseet viime vuodesta. Turkista on kuluvaan vuonna saapunut laittomasti EU:n alueelle (lähinnä Kreikkaan) n. 63 300 henkilöä, eli 39 % enemmän kuin viime vuonna samalla ajanjaksolla. Turkin viranomaiset olivat lokakuun loppuun mennessä ottaneet kiinni yli 370 000 laittomasti oleskelevaa siirtolaista, kun koko viime vuoden luku oli vajaat 270 000, mikä kuvaa maahan kohdistuvaa korkeaa muuttoliikepainetta. Sekä Kreikka että Kypros ovat vedonneet ministeriensä kirjeillä muihin jäsenvaltioihin, jotta vastuuta voitaisiin jakaa siirtämällä turvapaikanhakijoita tai kansainvälistä suojelua saaneita henkilöitä EU:n sisällä.

Keskisen Välimeren muuttoliiketilanne on pysynyt kokonaisuutena arvioiden vakaana. Italiaan on tänä vuonna saapunut laittomasti vajaat 10 000 henkilöä eli 56 % vähemmän kuin viime vuonna vastaavana aikana. Maltalle on puolestaan saapunut noin 3 170 henkilöä, jossa nousua on peräti 168 % viime vuoteen. Liittyen mereltä pelastettuihin turvapaikanhakijoihin, Malta ja Italia ovat yhdessä Ranskan ja Saksan kanssa pyrkineet luomaan laivakohtaisten järjestelyjen tilalle ennakoitavamman tilapäisen mekanismin, jonka puitteissa hakijoita voitaisiin siirtää vapaaehtoisuuden pohjalta muihin jäsenmaitiin. Suomi on puheenjohtajavaltiona tukenut keskusteluita mekanismin kehittämiseksi ja mahdollisimman suuren osallistujamaiden joukon keräämiseksi.

Tulijamäärät läntisen Välimeren reitillä ovat pysyneet viime vuotta alhaisemmalla tasolla alkuvuoden nousupiikin jälkeen. Tänä vuonna Espanjaan on saapunut laittomasti kaikkiaan reilut 27 600 henkilöä, mikä tarkoittaa noin 50 % laskua viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Välimerellä tänä vuonna kuolleiden tai kadonneiden määrä 10.11. mennessä oli 1 090 henkilöä.

EU:n yhteisiä toimia Keskisen Välimeren muuttoliikereittiä koskien on rahoitettu pääasiassa EU:n Afrikka-hätärahastosta. Rahaston koko on tällä hetkellä n. 4,2 miljardia euroa, josta n. 3 miljardia on peräisin Euroopan kehitysrahastosta. Suomi on osallistunut rahastoon 7,5 miljoonan euron omarahoitusosuudella. Rahaston kautta pyritään vaikuttamaan muuttoliikkeiden perimmäisiin syihin, vakauden edistämiseen ja muuttoliikkeiden parempaan hallintaan. Käytännössä rahaston kautta edistetään etenkin nuorisotyöllisyyttä ja viranomaiskapasiteetin vahvistamista muuttoliikkeiden lähtö- ja kauttakulkualueilla. Osa hankkeista kohdistuu palaavien siirtolaisten uudelleenkotoutumiseen. Rahasto perustettiin määräaikaiseksi (vuoden 2020 loppuun saakka), eikä sen jatkosta ole toistaiseksi päätetty. Rahaston jatkonäkymät linkittyvät vahvasti siihen, miten muuttoliikkeitä koskeva rahoitus EU:n tulevissa rahoituskehyksissä muotoutuu.

EU:n tulevien rahoituskehysten osalta komissio ehdottaa, että nykyistä enemmän kehitysrahoitusta kohdennetaan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin erityisesti Afrikassa ja Lähi-idässä. Lisäksi noin 10 prosenttia ulkosuhdeotsakkeen päärahoitusvälineestä ehdotetaan kohdennettavaksi muuttoliikkeen perimmäisiin syihin ja hallintaan. Erikseen ohjelmoimatonta rahoitusta varattaisiin äkillisiin tarpeisiin ja prioriteetteihin vastaamiseksi.

Paluu ja palauttaminen

Paluuta ja palauttamista koskevaan yhteistyöhön EU:ssa liittyy vireillä olevan paluudirektiivin uudistamisen lisäksi paljon muitakin osa-alueita. Tavoitteena on edistää toimivaa, tehokasta ja kokonaisvaltaista paluu- ja palauttamispolitiikkaa osana uskottavaa ja hyväksyttävää muuttoliikepolitiikkaa, kunnioittaen ihmis- ja perusoikeuksia ja etenkin non-refoulement -periaatetta. Toimiva paluu- ja palauttamispolitiikka perustuu päätösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon painopisteen ollessa vapaaehtoisessa paluussa. Frontexin mandaattia paluu- ja palautusasioissa on joulukuun 2019 alusta voimaan tulevalla asetusmuutoksella laajennettu, ja mandaatin hyödyntäminen täysimääräisesti vaatii lähivuosina tiivistä yhteistyötä ja suunnittelua yhdessä jäsenvaltioiden kanssa.

Palauttamisasteen nostaminen EU:ssa on seuraavien vuosien keskeinen tavoite. Suomen puheenjohtajakaudella on käyty keskustelua kannustimien hyödyntämisestä takaisinottoyhteistyön parantamiseksi, liittyen erityisesti helmikuun alussa voimaan tulevan viisumityökalun käyttöön, kauppa- ja muuttoliikepolitiikan välisiin yhteyksiin sekä kannustimien käytön koordinaatiotarpeeseen. Lisäksi on keskusteltu palaajien uudelleenkotoutumisesta huomioiden sen merkityksen etenkin vapaaehtoisen paluun ja paluun pysyvyyden lisäämisessä.

EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen

Kaikki seitsemän vuonna 2016 annettua CEAS-ehdotusta ovat edelleen eri vaiheissa EU:n lainsäädäntömenettelyä, eikä yhtään niistä siis saatu hyväksyttyä ennen kevään 2019 vaaleja. Tulevan komission suunnitelmat uudistuksen jatkamiseksi selviävät vasta vuoden 2020 aikana. Suomen puheenjohtajakaudella uudistusta on edistetty ensisijaisesti temaattisin keskusteluin, joiden avulla on yhdessä pohdittu uudistuksen perimmäisiä tavoitteita ja lisätty tietoisuutta sellaisista eroista jäsenmaiden kansallisissa järjestelmissä, jotka osaltaan selittävät näkemyseroja EU-tason keskusteluissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14364/19 LIMITE: *Way Forward for EU Migration and Asylum Policy - Outcome of Discussions*

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katri Niskanen, SM/MMO, p. 050 475 5910
Jesse Seppälä, SM/RO, p. 0295 421 141
Johanna Lammi, UM, p. 0295 351 898

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sisäministeriö

PERUSMUISTIO

SM2019-00495

PO

Al-Khafaji Sima(SM)

22.11.2019

Asia

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019; EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden suunta - loppuraportti

Kokous

Oikeus-ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 2.-3.12.2019 päätetään Suomen kaudella käyty keskustelu EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden suunnasta.

Suomi puheenjohtajamaana on valmistellut raportin puheenjohtajakauden aikana käytyjen keskustelujen perusteella.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi on vienyt puheenjohtajakaudellaan eteenpäin keskustelua EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden suunnasta teemakohtaisesti. Puheenjohtajana Suomi toimittaa raportin EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuuden suunnasta käytyjen keskustelujen perusteella. Raportti kattaa puheenjohtajan valitsemia teemoja, jotka on havaittu keskeisiksi.

Pääasiallinen sisältö

Nopeasti muuttuva turvallisuusympäristö vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Kokonaisvaltainen lähestymistapa on ensisijaisen tärkeätä, kun vastassa on entistä monimutkaisemmat ja moninaisemmat uhat. Näiden uhkien torjuntaa varten tarvitaan yhteistyötä, jossa yhdistyvät lainvalvonnan, oikeudellisen yhteistyön, maahanmuuton, rajaturvallisuuden, tullin ja pelastuspalvelun toimet. Tässä myös EU-virastojen rooli on merkittävä. Uhkien ehkäiseminen ja torjunta edellyttävät laaja-alaista turvallisuusyhteistyötä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa, sekä eri turvallisuussektoreiden kanssa niin kansallisesti kuin EU-tasolla.

Yhä digitalisoituvassa maailmassa, teknologian vaikutukset ulottuvat kaikkialle, niin EU-kansalaisten arkeen, kun lainvalvonnan joka päiväseen työhön. On tärkeätä pysyä kehityksessä mukana ja osallistua siihen pro-aktiivisesti hyödyntäen uusia mahdollisuuksia, mutta varautuen myös haasteisiin. Lainvalvontaviranomaisten työ tulee enenevässä määrin perustumaan parempiin ja tehokkaisiin teknologisiin ratkaisuihin sekä niiden yhteentoimivuuteen tulevaisuudessa. Tiedon aikakaudella, tietoa saadaan runsaasti, jopa enemmän, kuin mitä on mahdollista prosessoida. Tehokas tiedonhallinta mahdollistaa tiedon tehokkaan prosessoinnin

siten, että tarvittava olemassa oleva tieto saadaan oikeaan aikaan oikeassa paikassa oikealle henkilölle noudattaen tietosuojasäännöksiä ja kunnioittaen yksityisyyden suojaa.

Rajat ylittävällä moniviranomaisyhteistyöllä vastataan uusiin moninaisiin haasteisiin. Uudet kehityskulut sisäisen turvallisuuden alalla, kuten vakava ja järjestäytynyt kansainvälinen rikollisuus, hybridiuhat, sekä terrorismi vaativat yhdennettyjä sekä koordinoituja toimia niin kansallisella, kun EU-tasolla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ei päätöstä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14297/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hannele Taavila, SM/PO, hannele.taavila@intermin.fi, +358 504 563 393

Sima al-Khafaji, SM/PO, sima.al-khafaji@intermin.fi, +358504562953

Matti Pitkaniitty, SM/RO, matti.pitkaniitty@raja.fi

Samy Gardemeister, Tulli, samy.gardemeister@tulli.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sisäministeriö

PERUSMUISTIO

SM2019-00494

PO

Al-Khafaji Sima(SM)

22.11.2019

Asia

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019; Tietojärjestelmien yhteentoimivuus (Interoperability)

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 2.-3.12.2019 edistetään tietojärjestelmien yhteentoimivuuden säädöspaketin tehokasta implementointia.

Suomi puheenjohtajanaan on valmistellut pohjapaperin keskustelua varten ja vie oikeus- ja sisäasioiden tietojärjestelmien yhteentoimivuuden implementointia eteenpäin puheenjohtajakaudellaan.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.
Suomi edistää puheenjohtajana tietojärjestelmien yhteentoimivuuden täytäntöönpanoa.

Pääasiallinen sisältö

Suomi pyrkii puheenjohtajana pitämään tietojärjestelmien yhteentoimivuuden täytäntöönpanoa esillä myös poliittisella tasolla. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuskokonaisuuden onnistunut toimeenpano vaatii tarkkojen aikataulujen noudattamista kaikkien jäsenvaltioiden toimesta. Näin varmistetaan, että kaikki tekevät tarvittavat toimenpiteet synkronoidusti, eikä yksikään jäsenvaltio jäisi tässä tarpeellisessa kehityksessä jälkeen. Jokaisessa jäsenvaltiossa tarvitaan poliittista ohjausta ja tukea implementoinnin varmistamiseksi. Tätä varten tulisi varmistaa mm. riittävä kansallinen koordinointi, jonka kautta voidaan edistää erityisesti riittäviä henkilöstö- ja taloudellisia resursseja toimeenpano varten. Tietojärjestelmien yhteentoimivuusasetuskokonaisuuden neuvottelujen aikana hanke todettiin Eurooppa-neuvostotasolta prioriteettihankkeeksi.

Lainvalvonta- sekä maahanmuuttoviranomaisten käyttämät EU:n tason tietojärjestelmät eivät ole tällä hetkellä yhteentoimivia. Eli sellaisia, että niiden avulla olisi mahdollista vaihtaa ja jakaa tietoja niin, että viranomaiset ja toimivaltaiset virkamiehet saisivat tarvitsemansa tiedot, milloin ja missä niitä tarvitaankin. Tieto on pirstoutunut ja siten muodostaa katvealueita, joita pyritään yhteentoimivuudella kuroma. Toukokuussa 2019 hyväksyttiin yhteentoimivuuden säädöspaketti, jonka tavoitteena on parantaa Schengenin ulkorajojen hallintaa sekä unionin sisäistä turvallisuutta.

Yhteentoimivuutta varten kehitetään uusia työkaluja, jotka sujuvoittavat tiedonvirtaa:

1. Eurooppalainen hakuportaali (ESP)
2. Yhteinen biometrinen tunnistuspalvelu (BMS)
3. Yhteinen tunnistustietorekisteri (CIR)
4. Monihenkilöllisyyksien tunnistaja (MID)

Vaikka säädöspaketin hyväksyminen tavoiteajassa vaati niin suuren ponnistuksen, että sitä voidaan pitää jo itsessään saavutuksena, itse työ vaatii vielä pitkäjänteistä sitoutumista, jotta yhteentoimivuus saadaan luotua tavoiteajassa ja ennen kuin käyttöön tulevat jo nyt kehitteillä olevat uudet järjestelmät. Haasteita on siis monia. Yhteentomivuus tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden rakentaa uudenlaisen tiedon ekosysteemin oikeus- ja sisäasioiden alueella. Päästäksemme tähän tavoitteeseen, jäsenvaltioiden on irrottauduttava siiloista ja tehtävä tiivistä yhteistyötä eu-LISA:n ja muiden relevanttien virastojen kanssa, rakentaessaan teknistä infrastruktuuria ja toimintamalleja.

On myös pidettävä mielessä, että kyse ei ole ainoastaan teknisestä kehityksestä. Onnistuminen vaatii jäsenvaltioilta panostusta toimintaprosessien uudelleensuunnitteluun ja kapasiteetin rakentamiseen. Viranomaisten operatiivisten tarpeiden tukeminen pitäisi olla lähtöpiste.

Suomen puheenjohtajakaudella käytyjen keskustelujen perusteella sekä erilaisissa EU-tilaisuuksissa on havaittu joitain kehityskohteita implementoinnin suhteen. Yhteentoimivuus on läpileikkaava asia ja siten sitä on koordinoitava. Aikataulutus ja suunnittelu ovat avaintekijät menestyksekkääseen toimeenpanoon. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi hyvä toteuttaa suunnittelu ja aikataulutus yhdessä niiden viranomaisten kanssa, joita uudistus tulee koskemaan. Esim. perustamalla monivirnaomaistiryhmä tai jokin muu vastaava koordinaatioelin, joka huolehtii asianmukaisesta valmistelusta ja tehokkaasta etenemisestä. Lisäksi, poliittinen taso tulisi pitää ajan tasalla, jotta mahdollisiin uusiin haasteisiin esim. rahoituksen osalta osataan varautua riittävän ajoissa.

Toinen tärkeä asia, joka oikeastaan koskee sekä komissiota, että Euroopan parlamenttia, on pyrittävä pääsemään nopeasti yhteisymmärrykseen avoinna olevien lainsäädäntöpakettien osalta, jolla on vaikutuksia yhteentoimivuuden implementointiin. Mahdolliset viivästymiset vaikuttavat negatiivisella tavalla jo poliittisella tasolla sovittuun aikatauluun, joka puolestaan taas vaikuttaa kustannuksiin sekä hyötyihin, jotka jäsenvaltiot tulevat saamaan tästä uudistuksesta.

Ministereiltä pyydetään näkemystä alla oleviin kysymyksiin:

Tunnistatkeko asiakirjassa identifioituja haasteita. Mikäli tunnistatte, voitkeko nostaa esille kaksi tai kolme sellaista haastetta, joita kohtaatte implementoinnissa ja miten aiotte puuttua niihin? Mikäli koette, että tekstistä puuttuu joitakin asioita, toisitteko ne esille ja kertoisitte, miten ne tullaan käsittelemään teidän toimesta?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ei päätöstä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14189/19

14190/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hannele Taavila, SM/PO, hannele.taavila@intermin.fi, +358 504 563 393

Sima al-Khafaji, SM/PO, sima.al-khafaji@intermin.fi, +358504562953

Matti Pitkaniitty SM/RO, matti.pitkaniitty@raja.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Sisäministeriö

PERUSMUISTIO

SM2019-00491

RVL

Lindbäck Sofia(SM)

21.11.2019

Asia

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019; Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen toimeenpano a) Euroopan yhdenmukaista rajaturvallisuutta koskeva monivuotinen strateginen toimintapolitiikka b) Toimeenpanon tilanne

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asetus (EU) 2019/1896 Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta (EuRMV) julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 14.11.2019 ja se tulee voimaan 20 päivää myöhemmin, eli 4.12.2019.

Suomi puheenjohtajanaan on valmistellut pohjapaperin Euroopan yhdenmukaista rajaturvallisuutta koskevasta monivuotisesta strategisesta toimintapolitiikasta keskustelua varten sekä asetuksen toimeenpanon vaiheesta.

Monivuotista strategista toimintapolitiikkaa on käsitelty EU:n rakenteissa neuvoston rajat -työryhmässä 13.11.2019, maahanmuutto-, raja- ja turvapaikka-asioiden strategisessa komiteassa (SCIFA) 14.11. ja sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvässä komiteassa (COSI) 19.11. sekä Suomen, EU-neuvoston puheenjohtajan roolissa järjestämässä seminaarissa 18.11.2019.

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 2. - 3.12.2019 edistetään eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen tehokasta toimeenpanoa.

Suomen kanta

Suomi on kokouksen puheenjohtaja, eikä siten tuo kokouksessa esiin omia kantojaan. Suomi edistää EuRMV-asetuksen tehokasta toimeenpanoa.

Pääasiallinen sisältö

a) Uusi EuRMV-asetus astuu voimaan joulukuun alussa.. Asetuksessa määritetään monivuotinen strateginen toimintapolitiikka, joka määrittää prioriteetit ja strategiset suuntaviivat unionin tasolla viiden vuoden sykleissä.

Asetuksen mukaan komissio ja eurooppalainen raja- ja merivartiosto varmistavat Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuuden tuloksellisuuden hyödyntämällä monivuotista

strategista toimintapoliittista sykliä. Siinä vahvistetaan, miten rajaturvallisuuteen ja palauttamiseen liittyviin haasteisiin on tarkoitus vastata johdonmukaisella, yhdennetyllä ja järjestelmällisellä tavalla. Siinä vahvistetaan toimintapoliittiset painopisteet ja annetaan strategiset suuntaviivat viiden vuoden jaksolle.

OSA-neuvostossa Suomi, EU-neuvoston puheenjohtajana, esittelee kyseisen monivuotisen strategisen toimintapolitiikkasyklin ja johtaa asiasta politiikkakeskustelun. Tarkoitus on pohtia kuinka neuvosto jatkossa osallistuu sen valmisteluun ja toimeenpanoon yhteistyössä muiden instituutioiden kanssa.

b) EuRMV-asetuksen toimeenpanon valmistelu on käynnistetty komission ja Frontexin heinäkuussa julkaiseman tiekartan mukaisesti. Euroopan raja- ja merivartiostovirasto käynnisti oman operatiivisen henkilöstönsä rekrytoinnin 24.10.2019. Hakuaika päättyy joulukuussa. Tavoitteena on rekrytoida pysyvään joukkoon 700 henkilöä, jotka aloittavat operatiivisissa tehtävissä 1.1.2021. Myös jäsenvaltiot ovat käynnistäneet asetuksen toimeenpanoon liittyvät kansalliset toimet.

OSA-neuvostossa Suomi, EU-neuvoston puheenjohtajana, johtaa politiikkakeskustelun ja korostaa Frontexille annettavan tuen sekä kansallisten valmistelujen tärkeyttä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14198/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Matti Pitkänniitty (SM), puh 0295 421 131
Jesse Seppälä (SM), puh 0295 421 141
Sofia Lindbäck (SM), puh 0295 421 142

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00438

KRO

Pulkkinen Kirsi(OM)

21.11.2019

Asia

EU/OSA; Asetusehdotus tiedoksiantoasetuksen muuttamisesta

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

U 77/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 3.12.2019 esitetään hyväksyttäväksi tiedoksiantoasetuksesta puheenjohtajavaltion kompromissiehdotuksen mukainen yleisnäkemyks ilman asetuksen liitteitä. Asetuksen liitteet viimeistellään teknisellä tasolla mahdollisimman pian yleisnäkemyksen hyväksymisen jälkeen. Ehdotus on käsiteltävänä Coreperissa 27.11.2019.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi voi hyväksyä yleisnäkemyksen.

Suomen kanta neuvotteluissa

Suomi pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina. On tärkeää, että rajat ylittävää yhteistyötä asiakirjojen tiedoksiannossa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tehostetaan ja nopeutetaan digitalisaation ja uuden teknologian avulla. Suomi kannattaa sähköisten välineiden käytön edistämistä viranomaisten välisessä yhteydenpidossa ja asiakirjojen tiedoksiannossa. Rajat ylittäviä tilanteita koskevan asetuksen sääntelyllä ei tulisi vaikuttaa kansalliseen prosessuaaliseen sääntelyyn.

Kompromissiehdotus vastaa Suomen kantaa.

Pääasiallinen sisältö

Tiedoksiantoasetuksessa säädetään oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä. Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa rajat ylittävää yhteistyötä asiakirjojen tiedoksiannossa digitalisaation ja nykyaikaisen teknologian käytön avulla. Ehdotuksen taustalla on komission digitaalisia sisämarkkinoita koskeva strategia (COM(2015) 192 final).

Viranomaisten välinen yhteydenpito tiedoksiantoasetuksen nojalla tapahtuisi jatkossa sähköisesti e-CODEX-sovellusten kautta. Asetuksessa tarkoitetut pyynnöt ja muut asiakirjat voitaisiin toimittaa muulla tavalla vain, jos asiakirjojen toimittaminen sähköisesti edellä mainitun tietojärjestelmän avulla ei ole mahdollista tietojärjestelmäkatkoksen takia tai muissa poikkeuksellisissa tilanteissa.

Asetukseen lisättäisiin säännökset oikeudenkäyntiasiakirjan suorasta sähköisestä tiedoksiannosta. Sähköinen tiedoksianto edellyttäisi, että se olisi forum-jäsenvaltion lainsäädännön mukainen ja tiedoksiannon vastaanottaja olisi etukäteen antanut siihen nimenomaisen suostumuksensa. Lisäksi edellytettäisiin joko että asiakirjan lähettämisessä käytetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettua hyväksyttyä sähköistä rekisteröityä jakelupalvelua tai että tiedoksiannon vastaanottaja vahvistaa saaneensa asiakirjan tiedoksi lähettämällä vastaanottotodistuksen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 81(1) artikla / tavallinen lainsäätämisyjärjestys

Käsittely Euroopan parlamentissa

Vastuuvaliokunta on oikeudelliset asiat –valiokunta (JURI).
Raportoiija: Franco Roberti (S&D)

EP hyväksyi kantansa ehdotukseen täysistunnossa 13.2.2019.

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2018/0204\(COD\)&l=en](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2018/0204(COD)&l=en)

Kansallinen valmistelu

Suomen kannat on sovitettu yhteen oikeudelliset kysymykset –jaostossa.

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

U 77/2018 vp, LaVL 25/2018 vp

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Kesäkuun neuvostossa käytiin jatkoneuvotteluja varten suuntaviivakeskustelu tiedoksiantoasetusta ja todisteluasetusta koskevan oikeudellisen yhteistyön digitalisaatiosta. Suuntaviivakeskustelussa hajautetun IT-järjestelmän käyttöönotto sai selvän tuen. Valtaosa

hajautettua järjestelmää tukeneista jäsenvaltioista tuki sitä, että hajautetussa järjestelmässä ohjelmistoratkaisuna käytettäisiin e-CODEX-järjestelmää. Järjestelmän pakollisuus voitiin hyväksyä ainoastaan, jos siirtymäaika olisi riittävän pitkä ja jos komissio kehittäisi viiteportaalin (reference implementation), jonka jäsenvaltiot voisivat ottaa käyttöön kansallisena taustajärjestelmänä. Viiteportaali alentaisi merkittävästi jäsenvaltioille hajautetun IT-järjestelmän käyttöönotosta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi edellytettiin lisäselvityksiä järjestelmän kustannusten arvioimiseksi.

- Kompromissiehdotuksen mukaan komissio kehittää viiteportaalin, jota kesäkuun neuvostossa edellytettiin. Tämä edellyttää rahoitus selvitystä (financial statement), joka viedään ensin Coreperiin ja sieltä neuvostoon siinä vaiheessa kun asetukset hyväksytään lopullisesti.

Asiakirjat

13834/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

EU-puheenjohtajuuskauden valmistelutiimi

OM / Kirsi Pulkkinen, työryhmäpuheenjohtaja ja valmistelutiimin vastuuvirkamies, +358 2951 50438

EUE / Pekka Heinonen, +32 470 851 094

OM / Jukka Siro, +358 50 344 9116

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00437

KRO Pulkkinen Kirsi(OM)

21.11.2019

Asia

EU/OSA; Asetusehdotus todisteluasetuksen muuttamisesta

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

U 76/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 3.12.2019 esitetään hyväksyttäväksi todisteluasetuksesta puheenjohtajavaltion kompromissiehdotuksen mukainen yleisnäkemyks ilman asetuksen liitteitä. Asetuksen liitteet viimeistellään teknisellä tasolla mahdollisimman pian yleisnäkemyksen hyväksymisen jälkeen. Ehdotus on käsiteltävänä Coreperissa 27.11.2019.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi voi hyväksyä neuvoston yleisnäkemyksen.

Suomen kanta neuvotteluissa

Suomi pitää ehdotuksen tavoitteita kannatettavina. On tärkeää, että rajat ylittävää yhteistyötä todisteiden vastaanottamisessa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tehostetaan ja nopeutetaan digitalisaation ja uuden teknologian avulla. Suomi kannattaa sähköisten välineiden käytön edistämistä viranomaisten välisessä yhteydenpidossa ja todisteiden vastaanottamisessa. Todisteluasetuksen muutoksilla ei tulisi tarpeettomasti rajoittaa sellaisten toimivien menettelyjen käyttöä rajat ylittävässä todisteiden vastaanottamisessa, jotka nykyisen asetuksen mukaan ovat mahdollisia. Rajat ylittäviä tilanteita koskevan asetuksen sääntelyllä ei tulisi vaikuttaa kansalliseen prosessuaaliseen sääntelyyn.

Kompromissiehdotus vastaa Suomen kantaa.

Pääasiallinen sisältö

Todisteluasetuksessa säädetään todisteiden vastaanottamisesta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä. Ehdotuksen tavoitteena on

tehostaa ja nopeuttaa rajat ylittävää yhteistyötä todisteiden vastaanottamisessa digitalisaation ja nykyaikaisen teknologian käytön avulla. Ehdotuksen taustalla on komission digitaalisia sisämarkkinoita koskeva strategia (COM(2015) 192 final).

Viranomaisten välinen yhteydenpito todisteluasetuksen nojalla tapahtuisi jatkossa sähköisesti e-CODEX-sovellusten kautta. Pyynnöt ja muut asiakirjat voitaisiin toimittaa muulla tavalla vain, jos asiakirjojen toimittaminen sähköisesti edellä mainitun tietojärjestelmän avulla ei ole mahdollista tietojärjestelmäkatkoksen tai todisteen luonteen takia taikka muissa poikkeuksellisissa tilanteissa.

Todisteluasetukseen lisättäisiin uusi artikla suorasta todisteiden vastaanottamisesta videoneuvottelun avulla. Jos tuomioistuimien pyytäisi kuulla suoraan toisessa jäsenvaltiossa olevaa henkilöä, pyynnön esittänyt tuomioistuin kuulisi henkilöä videoneuvottelun avulla, jos videoneuvottelulaitteisto olisi sen käytettävissä ja pyynnön esittänyt tuomioistuin pitäisi sen käyttämistä asianmukaisena tapauksen olosuhteet huomioon ottaen.

Todisteluasetukseen lisättäisiin säännös konsuliviranomaisten ja diplomaattisten edustajien oikeudesta ottaa vastaan todistelua. Säännöksen mukaan jäsenvaltiot voisivat kansallisessa laissaan säätää siitä, että tuomioistuimilla olisi mahdollisuus pyytää konsuliviranomaisia ja diplomaattisia edustajiaan kuulemaan kansalaisiaan toisen jäsenvaltion alueella ilman etukäteistä pyyntöä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 81(1) artikla / tavallinen lainsäätämismenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Vastuuvaliokunta on oikeudelliset asiat – valiokunta (JURI).
Raportoiija: Emil Radev (EPP)

EP hyväksyi kantansa ehdotukseen täysistunnossa 13.2.2019.

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2018/0203\(COD\)&l=de](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2018/0203(COD)&l=de)

Kansallinen valmistelu

Suomen kannat on sovitettu yhteen oikeudelliset kysymykset –jaostossa.

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

U 76/2018 vp, LaVL 24/2018 vp

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Kesäkuun neuvostossa käytiin jatkoneuvotteluja varten suuntaviivakeskustelu tiedoksiantoasetusta ja todisteluasetusta koskevan oikeudellisen yhteistyön digitalisaatiosta. Suuntaviivakeskustelussa hajautetun IT-järjestelmän käyttöönotto sai selvän tuen. Valtaosa hajautettua järjestelmää tukeneista jäsenvaltioista tuki sitä, että hajautetussa järjestelmässä ohjelmistoratkaisuna käytettäisiin e-CODEX-järjestelmää. Järjestelmän pakollisuus voitiin hyväksyä ainoastaan, jos siirtymäaika olisi riittävän pitkä ja jos komissio kehittäisi viiteportaalin (reference implementation), jonka jäsenvaltiot voisivat ottaa käyttöön kansallisena taustajärjestelmänä. Viiteportaali alentaisi merkittävästi jäsenvaltioille hajautetun IT-järjestelmän käyttöönotosta aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi edellytettiin lisäselvityksiä järjestelmän kustannusten arvioimiseksi.

Kompromissiehdotuksen mukaan komissio kehittää viiteportaalin, jota kesäkuun neuvostossa edellytettiin. Tämä edellyttää rahoituselvitystä (financial statement), joka viedään ensin Coreperiin ja sieltä neuvostoon siinä vaiheessa kun asetukset hyväksytään lopullisesti.

Asiakirjat

13836/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedotEU-puheenjohtajuuskauden valmistelutiimi

OM / Kirsi Pulkkinen, työryhmäpuheenjohtaja ja valmistelutiimin vastuuvirkamies, +358 2951 50438, +358 50 520 9103

EUE / Pekka Heinonen, +32 470 851 094

OM / Jukka Siro, +358 50 344 9116

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00427

KRO Korpinen Joni(OM)

18.11.2019

JULKINEN 20.11.2019

Asia

EU/OSA; Ympäristörikokset - kahdeksannen vertaisarviointikierroksen loppuraportti

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 03.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristörikoksia koskevan kahdeksannen vertaisarviointikierroksen luonnosloppuraportin on laatinut EU:n neuvoston sihteeristö yhdessä puheenjohtajamaan kanssa. Puheenjohtajamaa Suomi esittelee loppuraportin ja siitä keskustellaan joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa. Neuvostoa pyydetään huomioimaan loppuraportti sekä ympäristörikosten vastaisten työn tärkeys. Loppuraportin kansilehdessä viitataan myös Suomen puheenjohtajuuskaudella ympäristörikosoikeuden tilasta käytyyn asiantuntijatason keskusteluun ja sitä koskevaan puheenjohtajavaltion raporttiin.

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston jälkeen loppuraportti lähetetään tiedoksi Euroopan parlamentille.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Puheenjohtajamaa Suomi tukee loppuraportin esittämistä neuvostolle sekä sen sisältämien johtopäätöksien ja suositusten huomioimista. Lisäksi Suomi tukee ympäristörikosten vastaisen työn tärkeyttä ja ottaa huomioon puheenjohtajuuskaudellaan ympäristörikosoikeuden tilasta käydyin asiantuntijatason keskustelun.

Pääasiallinen sisältöTausta:

Yleisten asioiden ja arviointien työryhmä (GENVAL) päätti joulukuussa 2016, että vuonna 1997 tehtyyn, järjestäytyneen rikollisuuden vastaisten velvoitteiden arviointia jäsenvaltioissa koskevaan yhteiseen toimintaan perustuva kahdeksas vertaisarviointikierros suunnataan ympäristörikosten arvioimiseen erityisesti keskittyen jätteiden laittomaan kauppaan ja vaarallisten aineiden laittomaan tuotantoon ja käsittelyyn. Kaikkien jäsenvaltioiden (28) maakohtaiset arvioinnit suoritettiin syyskuun 2017 ja maaliskuun 2019 välisenä aikana ja maaraportit käsiteltiin neuvoston rakenteissa maaliskuun 2018 ja syyskuun 2019 välisenä aikana. Raportti hyväksyttiin esitettäväksi oikeus- ja sisäasiain neuvostolle poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevässä CATS-komiteassa 12.11.2019.

Loppuraportin havainnot ja suositukset:*Yleistä*

Loppuraportti sisältää yhteen koottuna riippumattomien arviointiryhmien suorittamien maakohtaisten arviointien perusteella laaditut havainnot ja suositukset, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia. Loppuraportin mukaan ympäristörikokset ovat monimutkaisia, monitahoisia ja ajankohtaisia sekä esiintyvät eri muodossa ja eri tavoin kaikkialla EU:ssa. Arviointien mukaan ympäristörikosten ja niiden rajat ylittävien ulottuvuuksien (erityisesti jäterikokset) havaitseminen on haasteellista. Raportin mukaan ympäristörikoksien vastaiset toimet vaativat poliittista priorisointia, proaktiivisia toimia sekä merkittäviä panostuksia taloudellisiin ja henkilöresursseihin.

Yleisesti arvioinneissa on korostettu, että ympäristöön kohdistuvan rikollisuuden ehkäisyssä ja tehokkaassa torjunnassa, mukaan lukien jätteisiin liittyvän rikollisuuden torjunnassa on tärkeää määritellä painopisteet ja ottaa käyttöön poikkihallinnollinen sekä laaja-alainen lähestymistapa, johon osallistuvat useat kansalliset viranomaiset.

Oikeudelliset ja menettelylliset näkökulmat

Loppuraportissa esitettyjen havaintojen mukaan ympäristörikoksien osalta hallinnollinen lähestymistapa on jäsenvaltioissa yleisempää verrattuna rikosoikeudelliseen. Raportin mukaan jäsenvaltioissa ei ole ympäristörikosten osalta selvästi eroteltu hallinnollisten ja rikosoikeudellisten sanktiojärjestelmien eroa eikä ole olemassa selviä kriteerejä ympäristörikoksien aiheuttamien vahinkojen laajuuden arvioimiseksi. Lisäksi todisteiden hyödynnettävyyden osalta on havaittu vaikeuksia.

Loppuraportissa suositellaan ennalta määriteltyjen kriteerien olemassaoloa, jotka erottelevat rikosoikeudellisesti moitittavat teot hallinnollisista rikkomuksista sekä arvioivat ympäristöllisiä vahinkoja. Lisäksi loppuraportissa suositellaan ympäristörikoksiin erikoistunutta koulutusta lainvalvontaviranomaisille ja syyttäjille todisteiden hyödynnettävyyden arvioimisen parantamiseksi.

Loppuraportissa kiinnitetään huomioita erityisesti lainvalvontaviranomaisten yhteistyöhön yksityisten toimijoiden, kuten yritysten ja kansalaisjärjestöjen, kanssa, sillä näillä on keskeinen rooli ympäristönsuojelussa ja ennalta estävässä toiminnassa.

Laaja-alainen kansallinen strategia

Loppuraportissa esitettyjen havaintojen mukaan useimmissa jäsenvaltioissa ei ole ympäristörikosten vastaisten toimien laaja-alaista kansallista strategiaa, joka määrittäisi olennaiset prioriteetit sekä käsittäisi kaikki relevantit viranomaiset. Yksi loppuraportin suosituksista onkin se, että jäsenvaltiot laatisivat kattavan kansallisen strategian ympäristörikoksista, jota päivitetäisiin säännöllisesti. Jäsenvaltioita kannustetaan harkitsemaan myös toimintasuunnitelman hyväksymistä strategian toimeenpanemiseksi.

Tilastointi

Loppuraportissa esitettyjen havaintojen mukaan useissa jäsenvaltioissa ympäristörikoksia koskeva tilastointi on puutteellista, hajanaista ja vertailukelvotonta. Lisäksi osassa jäsenvaltioita puutteellisuuden osa-alueina mainitaan sekä eri viranomaisten välinen tietojenvaihto että tietokantojen yhteentoimivuus, joiden seurauksena ympäristörikoksien yleiskuvan arvioiminen ilmiönä on vaikeaa. Loppuraportin yhtenä suosituksena onkin kattavan tilastoinnin parantaminen standardoidun lähestymistavan avulla. Käytettävissä olevan tiedon kattavampi jakaminen ja hyödyntäminen parantaisi tilannekuvaa ympäristörikoksista ja mahdollistaisi niiden tehokkaamman torjunnan.

Jätteiden laitton kauppa

Loppuraportissa esitettyjen havaintojen mukaan jäsenvaltioissa kansallisten viranomaisten välinen yhteistyö on eri tasoista. Esitettyjen havaintojen mukaan erityisesti jäterikoksiin liittyvä kansainvälinen yhteistyö on tärkeää.

Loppuraportin suositusten mukaan tarvitaan yhtenäistä ja koordinoitua toimintaa lainvalvontaviranomaisten ja hallinnollisten viranomaisten kesken. Lisäksi jätteenkaupan osalta tulee olla suoraa yhteistyötä jätteiden alkuperävaltion, erityisesti kolmansien valtioiden, kanssa.

Rajat ylittävä yhteistyö

Ympäristörikokset ovat luonteeltaan rajat ylittäviä, minkä vuoksi loppuraportti suosittelee laajasti jäsenmaita EU-tason ja kansainvälisen yhteistyön tiivistämiseen. Muun muassa EU:n virastot Europol ja Eurojust voivat tukea jäsenmaita esitutkinta- ja oikeusviranomaisten rajat ylittävän yhteistyön ja luottamuksen parantamisessa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

97/827/YOS: Yhteinen toiminta, 5 päivä joulukuuta 1997, jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvien kansainvälisten sitoumusten kansallisen tason soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevan arviointijärjestelmän perustamisesta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Joulukuun oikeus- ja sisäasiain neuvoston jälkeen kahdeksannen vertaisarviointikierroksen loppuraportti lähetetään tiedoksi Euroopan parlamentille.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Loppuraportilla ei ole suoranaisia budjettivaikutuksia. Välilliset vaikutukset ympäristörikostorjunnan laiminlyönnistä voivat kansantaloudellisesti olla merkittäviä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomen puheenjohtajuuskaudella käytiin keskustelua myös ympäristörikosoikeuden tilasta. Keskustelussa pyrittiin tunnistamaan ympäristörikosten torjunnassa koetut haasteet ja tuomaan esiin myös toimet, joissa oli onnistuttu sekä tarjoamaan tietoa

komissiolle, joka arvioi EU:n rikosoikeudellisen sääntelyn riittävyyttä. Keskustelun pohjalta laadittiin puheenjohtajavaltion raportti (12801/19).

Asiakirjat

14065/19 (Final report of the Eighth round of mutual evaluations on environmental crime)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Joni Korpinen / OM, joni.korpinen@om.fi, 02951 60650

Ilmari Uljas / SM, ilmari.uljas@intermin.fi, 0295 488 296

Katariina Jahkola, OM, katariina.jahkola@om.fi, 02951 50246

Mika Junninen / OM, mika.junninen@om.fi, 02951 50406

EUTORI-tunnus**Liitteet**

Viite 14065/19 (draft) final report of the eight round of mutual evaluations on enviromental
crime

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00433

KRO

Ruuskanen Elina(OM)

19.11.2019

Asia

EU/OSA; Neuvoston päätelmät rikoksen uhrien oikeuksista

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 2.-3.12.2019 on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät rikoksen uhrien oikeuksista (Council Conclusions on Victims' Rights).

Päätelmät on valmisteltu kokonaisuudessaan Suomen pj-kaudella. Uhrien oikeudet oli oikeusministereiden lounaskeskustelun aiheena oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 7.-8.10.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomen tavoitteena puheenjohtajana on saada päätelmät hyväksytyä. Rikoksen uhrien oikeudet on yksi Suomen pj-kauden painopiste oikeusasioissa.

Pääasiallinen sisältö

Päätelmäluonnos jakautuu kolmeen osaan: johdanto, Euroopan komissiolle ehdotetut toimenpiteet ja jäsenvaltioille ehdotetut toimenpiteet.

Päätelmäluonnoksen johdannossa todetaan, että uhrien oikeuksien edistämiseksi on viime vuosina tehty paljon sekä Euroopan unionissa että jäsenmaissa. Samaan aikaan todetaan, että uhrien oikeuksien eteen tehtävää työtä on jatkettava ja tehostettava. Neuvosto katsoo, että unionin tuoreimpien lainsäädäntöinstrumenttien - terrorismidirektiivin (2017/541/EU) ja uhridirektiivin (2012/29/EU) - arviointi ja implementointi tulisi saattaa loppuun mahdollisimman pian. Johdannossa korostetaan sitä, että direktiiveihin sisältyvien oikeuksien tulee toteutua myös käytännössä ja että tämä edellyttää hyvien käytäntöjen kehittämistä.

Yksi päätelmäluonnoksen keskeisistä teemoista on rikosvahinkokorvaukset. Johdannossa todetaan, että rikoksella aiheutettujen vahinkojen korvaaminen on yksi uhrien keskeisistä oikeuksista. Neuvoston mukaan tarvitaan toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että uhrit saavat korvauksia. Rajat ylittävissä tilanteissa tarvitaan nykyistä parempaa yhteistyötä sekä EU-tasolla että jäsenmaiden välillä. Rikosvahinkokorvauksia koskevan direktiivin

(2004/80/EC) täytäntöönpanoon liittyvistä mahdollisista ongelmista tarvitaan lisää tietoa. Neuvosto ei pidä rikosvahinkokorvausjärjestelmien harmonisoimista mahdollisena, mutta toteaa, että valtion maksamiin rikosvahinkokorvauksiin oikeutetun uhrin määritelmän yhtenäistämistä voitaisiin tarkastella.

Päätelmäluonnoksessa ehdotetaan mm., että komissio laatisi EU-tason strategian uhrin oikeuksista vuosille 2020-2024. Strategian tulisi olla laaja-alainen ja kattaa kaikkien rikosten uhrin siten, että erityistä huomiota kiinnitetään väkivaltarikosten uhreihin. Strategiaan ehdotetaan sisällytettäväksi hyviä käytäntöjä ja keinoja uhrien tiedonsaannin, tuen ja suojelun parantamiseksi, uusia koulutukseen liittyviä aloitteita sekä keinoja olemassa olevien EU-verkoston toiminnan tehostamiseksi ja yhteistyön parantamiseksi. Yksi osa strategiaa tulisi olla olemassa olevan uhreja koskevan EU-lainsäädännön arvioiminen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää rikosvahinkokorvauksia koskevan direktiivin arviointiin.

Jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan, että uhreja koskeva EU-sääntely saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja käytäntöjä mahdollisimman kattavasti ja tehokkaasti. Lisäksi jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan laaja-alainen ja kattava lähestymistapa uhrien oikeuksiin. Tällä tarkoitetaan mm. sitä, että uhreja kohtaavat viranomaiset ja muut toimijat ovat saaneet koulutusta uhrien kohtaamiseen liittyen sekä sitä, että uhrien tiedonsaanti ja pääsy tuen ja suojelun piiriin uhrin yksilöllisten tarpeiden mukaisesti varmistetaan. Jäsenvaltioita kehoitetaan myös varmistamaan rikosvahinkokorvauksiin liittyvien kansallisten järjestelmien olemassaolo ja tarvittaessa kehittämään niitä paremmin toimiviksi. Osana kehittämistyötä kehoitetaan huomioimaan mahdollisuudet uuden teknologian hyödyntämiseen, kun uhreille annetaan tietoa rikosvahinkokorvauksista ja niiden hakemisesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät tulee hyväksyä konsensuksella.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Neuvoston päätelmiä ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Eduskuntakäsittely

Rikosoikeusalan painopisteitä ja näihin liittyviä toimia Suomen EU-puheenjohtajakaudella on käsitelty E-kirjeessä E 28/2019 vp.

Suuri valiokunta 29.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

14056/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Ruuskanen / OM, p. 02951 50418
Mervi Sarimo / OM, p. 02951 50570
Katariina Jahkola / OM, p. 02951 50246

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00429

KRO

Salonen Mirja(OM)

18.11.2019

Asia

EU/OSA; Neuvoston päätelmät vankeuden vaihtoehtoista

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tarkoituksena on joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa hyväksyä neuvoston päätelmät vankeuden vaihtoehtojen käytöstä (Council conclusions on alternative measures to detention: the use of non-custodial sanctions and measures in the field of criminal justice).

Helsingissä 19.7.2019 järjestetyssä epävirallisessa oikeusministereiden kokouksessa keskusteltiin oikeusalan tulevaisuuteen liittyen jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä, vankeusoloista ja vankeuden vaihtoehtojen käytöstä. Tämän jälkeen keskusteluja on jatkettu neuvoston työryhmässä ja Suomi puheenjohtajanaan on laatinut luonnoksen neuvoston päätelmiksi aiheesta.

Päätelmäluonnosta on syksyn aikana käsitelty työryhmätasolla ja poliisiyhteistyötä käsittelevässä koordinoitukomiteassa (CATS). Neuvoston päätelmät ovat saaneet jäsenvaltioiden yksimielisen tuen 20.11.2019 pidetyssä Coreper -kokouksessa. Myös komissio on esittänyt tukensa päätelmille.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Suomen tavoitteena puheenjohtajana on saada päätelmille neuvoston hyväksyntä.

Pääasiallinen sisältöPäätelmät:

Päätelmäluonnos jakautuu johdanto-osaan ja toimenpidesuosituksiin.

Päätelmien johdanto-osassa todetaan, että tehokkaalla seuraamusjärjestelmällä on tärkeä rooli yhteiskunnan turvallisuuden varmistamisessa. Edelleen todetaan, että vakavat rikokset edellyttävät asianmukaisia toimia ja vankeus on välttämätön väline rikosoikeudellisissa seuraamusjärjestelmissä. On kuitenkin tutkimusnäyttöä pitkältä ajalta, joka osoittaa, että vankeudelle vaihtoehtoisilla toimenpiteillä voidaan edistää tuomitun henkilön sopeutumista yhteiskuntaan ja sen myötä vähentää riskiä syyllistyä

uuteen rikokseen. Niillä voidaan myös osaltaan estää vankilassa tapahtuvaa radikalisoitumista. Vankeuden vaihtoehtoilta tarkoitetaan muun muassa tutkintavankeuden vaihtoehtoja (esimerkiksi sähköisesti valvottava matkustuskielto), yhdyskuntaseuraamuksia, sakkorangaistuksia sekä asteittaista vapautumista ehdottomasta vankeusrangaistuksesta. Päätelmissä nostetaan esille myös rikoksen uhrin asema ja restoratiivisen oikeuden merkitys. Päätelmissä selostetaan myös komissiossa, Euroopan parlamentissa ja neuvostossa edellisillä puheenjohtajakausilla tehtyjä toimia liittyen muun muassa siihen, että vankeuden vaihtoehtojen käytön lisäämisellä voidaan osaltaan puuttua vankiloiden yliasutuksesta johtuviin ongelmiin rikosoikeudellisia vastavuoroisen tunnustamisen instrumentteja sovellettaessa. Lisäksi viitataan vankeuden vaihtoehtoja koskeviin yhteistyöinstrumentteihin, joita on toistaiseksi sovellettu hyvin vähän. Syitä tähän on tarkoitus selvittää alkuvuodesta 2020 käynnistyvällä 9. arviointikierroksella.

Rikosoikeudelliset seuraamukset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja seuraamusjärjestelmät ovat erilaisia. Toimenpiteinä suositellaankin lähinnä muita kuin lainsäädännöllisiä toimia. Tärkeänä pidetään muun muassa tiedon jakamista hyvistä käytännöistä, koulutuksen lisäämistä oikeusalan toimijoille, asiantuntijatapaamisia sekä yhteistyötä Euroopan neuvoston ja muiden järjestöjen kanssa. Päätelmissä esitetään muun muassa pohdittavaksi keinoja löytää synergioita eri toimijoiden välillä ja hyödyntää Euroopan neuvoston suosituksia sekä tilastotietoa nykyistä laajemmin. Euroopan neuvostolla on rikosseuraamusalan asiantuntemusta pitkältä ajalta.

Taustaa:

Kesäkuussa hyväksytyn neuvoston uuden strategisen agendan mukaan unioni on sitoutunut vahvistamaan terrorismin ja rajat ylittävän rikollisuuden torjumista ja vahvistamaan tämän edellyttämää yhteistyötä. Rikosoikeudellinen yhteistyö on tärkeässä asemassa unionin pyrkimyksissä suojella kansalaisia ja varmistaa turvallinen yhteiskunta. Toimiva yhteistyö puolestaan edellyttää jäsenvaltioiden välistä luottamusta. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi on tärkeää tunnistaa yhteistyötä vaikeuttavat esteet ja etsiä keinoja yhteistyön lujittamiseksi.

Suomen puheenjohtajakaudella käytyjen keskusteluiden taustalla on rikosoikeudellisessa vastavuoroisessa tunnustamisessa ilmenneet haasteet, jotka liittyvät ensinnäkin puutteellisiin vankeusoloihin ja vankiloiden yliasutukseen. Nämä seikat ovat johtaneet ongelmallisiin tilanteisiin eurooppalaiseen pidätysmääräykseen perustuvissa luovutustilanteissa. EU:n tuomioistuin on antanut asiaan liittyvän ratkaisun vuonna 2016 (C-404/15, 659/15 PP Aranyosi ja Căldăraru), jossa se on todennut, että puutteelliset vankeusolot rikoksesta epäillyn vastaanottavassa jäsenvaltiossa voivat muodostaa esteen henkilön luovuttamiselle. Tuomioistuin on lokakuussa antanut uuden ratkaisun tapauksessa, joka niin ikään liittyy vankeusolojen vähimmäisvaatimuksiin ja ihmisoikeuksien riittävään turvaamiseen (C-128/18 Dorobantu). Toisena haasteena on ilmennyt, että vankeuden vaihtoehtoja koskevia vastavuoroisen tunnustamisen instrumentteja on toistaiseksi sovellettu hyvin vähän. Instrumenteissa säännellään jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä muun muassa matkustuskieltoihin ja yhdyskuntaseuraamuksiin liittyen. Syitä vähäiselle soveltamiselle on tarkoitus kartoittaa ensi vuoden alussa käynnistyvällä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevien kansallisten implementointitoimenpiteiden 9. arviointikierroksella.

Vankeuden vaihtoehtojen lisääminen on nostettu EU-tasolla useissa yhteyksissä esille niin neuvoston, komission kuin parlamentinkin toimesta. Myös Suomen edeltäjänä toiminut puheenjohtajamaa Romania nosti esille vastavuoroisen tunnustamisen ongelmat,

vankeusolot ja myös vankeuden vaihtoehtojen käytön. Suomen puheenjohtajakaudella tätä keskustelua on jatkettu ja syvennetty.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät tulee hyväksyä konsensuksella.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

Rikosoikeusalan painopisteitä ja näihin liittyviä toimia Suomen EU-puheenjohtajakaudella on käsitelty E-kirjeessä E 28/2019 vp.

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14075/19 (neuvoston päätelmät)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mirja Salonen, OM, mirja.salonen@om.fi, p. 02951 50019
Katariina Jahkola, OM, katariina.jahkola@om.fi, p. 02951 50246
Eeva Aittoniemi, OM, eeva.aittoniemi@om.fi, p. 02951 50170

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00439

YOO

Halonen Vappu(OM)

22.11.2019

Asia

EU/OSA; Neuvoston päätelmät siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuudesta

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 2.-3.12.2019 on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuudesta (Council conclusions on the Future of Civil Justice Cooperation).

Siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuutta koskeva keskustelu alkoi Romanian pj-kaudella. Suomi on omalla kaudellaan jatkanut tätä keskustelua teettämällä jäsenvaltioille kyselyn aiheesta. Päätelmäluonnos perustuu kyselystä saatuihin vastauksiin ja niistä käytyihin keskusteluihin.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Suomen tavoitteena on saada päätelmille jäsenvaltioiden yksimielinen hyväksyntä.

Pääasiallinen sisältöPäätelmät:

Päätelmäluonnoksen ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että siviilioikeuden alalla tulee painottaa olemassa olevan EU-lainsäädännön tehokasta implementointia, täytäntöönpanoa, soveltamisen ja toimivuuden arviointia sekä digitalisaatiota. Päätelmäluonnoksessa korostetaan, että mahdollisten uusien lainsäädäntöehdotusten tulee tutkitusti tuottaa lisäarvoa sekä kansalaisille että yrityksille, eivätkä uudet lainsäädäntöhankkeet saa tarpeettomasti puuttua toimivaan kansalliseen lainsäädäntöön.

Jotta voidaan varmistua siviilioikeudellisen sääntelyn johdonmukaisuudesta, päätelmäluonnoksen toisessa kappaleessa todetaan, että siviilioikeudellisia lainsäädäntöhankkeita tulee koordinoita asianmukaisesti ja lainsäädännön pirstaloitumista tulee välttää sekä neuvottelu- että täytäntöönpanovaiheessa. Päätelmäluonnoksessa korostetaan eurooppalaisen siviilioikeusverkoston ja Euroopan oikeusportaalien (European e-Justice portal) tärkeää roolia lainsäädännön

täytäntöönpanossa ja soveltamisessa sekä pyydetään komissiota edistämään näiden näkyvyyttä ja käyttöä. Lisäksi kehoitetaan komissiota varmistamaan e-Codex-järjestelmän kestävyys ja hallinnointi pidemmällä aikavälillä.

Päätelmäluonnoksen viimeisessä kappaleessa korostetaan monenvälisten suhteiden merkitystä siviilioikeudellisen yhteistyön alalla ja tuetaan alan keskeisiä järjestöjä (Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi, UNCITRAL ja UNIDROIT). Päätelmäluonnoksessa todetaan kuitenkin, että tilanteissa, joissa monenväliset suhteet eivät ole mahdollisia, komission tulee esittää tehokkaita vaihtoehtoja kansalaisten ja yritysten tarpeisiin vastaamiseksi.

Tausta:

Suomen teettämään kyselyyn vastasi 20 jäsenvaltiota. Kysymykset liittyivät muun muassa EU:n siviilioikeudellisen lainsäädännön sisäisen johdonmukaisuuden parantamiseen, täytäntöönpanoon, monenvälisiin suhteisiin ja kestävään kehitykseen. Tämän lisäksi jäsenvaltioita pyydettiin kertomaan mahdollisista lainsäädäntötarpeista siviilioikeuden alalla. Tältä osin jäsenvaltioiden vastauksista ei ollut tunnistettavissa yhtään hanketta, josta olisi voinut olla laaja yhteisymmärrys.

Jäsenvaltioiden vastaukset on koottu asiakirjaan 13539/19 (ADD 1, ADD 2, ADD 3). Lisäksi vastauksista on tehty lyhyt yhteenveto (14071/19).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät hyväksytään konsensuksella.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.-3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Heinäkuun epävirallisessa OSA-ministerikokouksessa työlounaalla keskusteltiin monenvälisen kansainvälisen siviilioikeudellisen yhteistyön merkityksestä (multilateralismi).

Asiakirjat

Luonnos neuvoston päätelmiksi (14448/19; käsitellään Coreperissa 27.11.2019)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Vappu Halonen, OM vappu.halonen@om.fi +358 2951 60249

Antti Leinonen, OM antti.t.leinonen@om.fi +358 2951 50264

Laura Määttänen, EUE laura.maattanen@formin.fi + 32 473 851 125

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00416

KRO

Rautio Lauri(OM)

15.11.2019

Asia

EU/OSA; Neuvottelut Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta ja Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta koskien rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

E 131/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa kuullaan komissiolta molempia neuvotteluista koskeva tilannekatsaus.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi ottaa tiedoksi komission tilannekatsauksen neuvotteluista.

Tausta

Teknologinen kehitys on muuttanut rikollisuuden muotoja ja vaikuttanut merkittävästi sen selvittämismahdollisuuksiin. On tärkeää jatkaa työtä sähköisen todistusaineiston saatavuuden tehostamiseksi erityisesti rajat ylittävissä tiedonhankintatilanteissa. Rikostorjunnan tehostamisessa on kuitenkin huolehdittava myös henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien asianmukaisesta turvaamisesta sekä valtioiden täysivaltaisuuden huomioon ottamisesta.

Sekä Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta käytävien neuvotteluiden että Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä käytävien sopimusneuvotteluiden osalta merkitystä on parhaillaan käynnissä olevilla sähköistä todistusaineistoa rikosasioissa koskevaa asetusehdotusta COM(2018) 225 final koskevilla neuvotteluilla.

Toisen lisäpöytäkirjan osalta on perusteltua pyrkiä varmistamaan, että lisäpöytäkirjan valmisteilla olevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia jo olemassa olevan ja valmisteilla olevan EU-sääntelyn kanssa.

Neuvotteluissa sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä on perusteltua pyrkiä varmistamaan, että saavutettaisiin EU-sääntelyn kanssa yhteensopiva sopimus, jossa otettaisiin huomioon erityisesti nykyisessä ja tulevassa EU-sääntelyssä vahvistettu tietosuojaja- ja muu perusoikeussääntelyn taso.

Pääasiallinen sisältö

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on kesäkuussa 2019 hyväksynyt neuvoston päätökset, joilla komissiolle on annettu lupa osallistua tietoverkkorikollisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (ns. Budapestin sopimus) toisesta lisäpöytäkirjasta käytäviin neuvotteluihin sekä aloittaa neuvottelut sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa liittyvästä rajat ylittävästä pääsystä sähköiseen todistusaineistoon. Neuvoston päätösten sisältöä on yksityiskohtaisesti selostettu lokakuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon tehdyssä perusmuistiossa (OM2019-00348).

Komissio on tämän jälkeen osallistunut Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta käytäviin noin kuukausittaisiin neuvotteluihin. Neuvottelut sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä taas ovat alkaneet 25.9., toinen neuvottelukierros on pidetty 6.11. ja kolmas neuvottelukierros on alustavasti sovittu pidettäväksi 10.12.2019. Molempia neuvotteluita on neuvoston hyväksymien päätösten mukaisesti valmisteltu ja seurattu neuvoston rikosasiayhteistyöryhmässä (COPEN).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta (menettelyllinen oikeusperusta) sekä SEUT 82 artiklan 1 kohta ja SEUT 16 artikla (aineellinen oikeusperusta).

Käsittely Euroopan parlamentissa

EU:n ja Yhdysvaltojen välisen sopimuksen lopulliselle hyväksymiselle tarvitaan Euroopan parlamentin hyväksyntä. Neuvottelumandaattiehdotukset eivät edellyttäneet Euroopan parlamentin käsittelyä.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019

Neuvottelumandaattiehdotuksia koskeva E-kirjeluonnos on käsitelty 13.-14.3.2019 oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 29.11.2019

Neuvottelumandaattiehdotuksia koskeva E-kirje on toimitettu eduskunnalle 18.3.2019 (E 131/2018 vp). Eduskunnan suuri valiokunta on lähettänyt asian mahdollisia toimenpiteitä varten perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, lakivaliokuntaan ja liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Näistä hallintovaliokunta (HaVL 1/2019 vp), lakivaliokunta (LaVL 1/2019 vp) ja liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 2/2019 vp) ovat antaneet lausunnot yhtyen asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen lausunnoissaan esittämiään näkökohtia, jotka koskevat erityisesti Suomen E-evidence-asetusehdotusneuvotteluissa esittämien kantojen huomioon ottamista ja rikostutkinnan tehokkuuden varmistamista.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Neuvottelujen suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön on kuvattu eduskunnalle 18.3.2019 toimitetun neuvottelumandaattiehtotuksia koskevan E-kirjeen liitteenä olevassa perusmuistiossa (E 131/2018 vp).

Taloudelliset vaikutukset

Neuvotteluissa huomioon otettavia taloudellisia vaikutuksia on kuvattu eduskunnalle 18.3.2019 toimitetun neuvottelumandaattiehtotuksia koskevan E-kirjeen liitteenä olevassa perusmuistiossa (E 131/2018 vp).

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen sopimusneuvottelut

Keskeinen merkitys asian kannalta on sillä, minkä sisältöiseen sääntelyyn asiasta päädytään EU:ssa asetusehdotusta COM(2018)225 final koskevissa neuvotteluissa. Edelleen merkitystä asian kannalta on myös sillä, katsooko USA lopulta voivansa neuvotella yhteistä sopimusta koko EU:n kanssa, koska USA:n asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön (Cloud Act) perusteella kysymys tulisi olla USA:n ja toisten valtioiden kahdenvälisistä sopimuksista. Ylipäätään neuvotteluista USA:n kanssa voidaan perustellusti odottaa varsin haasteellisia, koska molemmat osapuolet ovat juuri valmistelleet neuvottelujen kohteena olevaa teemaa koskevaa uutta sääntelyä toisistaan selvästi poikkeavilla toteutustavoilla.

Asiakirjat

13173/19 RESTRICTED (Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen väliset sopimusneuvottelut)

Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta käytäviä neuvotteluita koskevaa asiakirjaa ei vielä ole saatavilla.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

LsN Lauri Rautio, OM/KRO, lauri.rautio(at)om.fi, puh. 02951 50380

LsN Janne Kanerva, OM/KRO, janne.kanerva(at)om.fi, puh. 02951 50176

NvM Jouko Huhtamäki, SM/PO, jouko.huhtamaki(at)intermin.fi, puh. 02954 88556

Tuuli Eerolainen, VKSV

EUTORI-tunnus

EU/2019/0417, EU/2019/0418

Liitteet**Viite**

Oikeusministeriö

PERUSMUISTIO

OM2019-00435

KRO

Ljungqvist Miia(OM)

19.11.2019

Asia

EU/OSA; Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamista koskevan asetuksen täytäntöönpano

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kokouksessa esitetään tilannekatsaus Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Suomi ottaa tiedoksi tilannekatsauksen.

Suomi on neuvoston rakenteissa pyrkinyt puheenjohtajana edistämään EPPO:n perustamisvaiheen järjestelyjä eteenpäin niin, että virasto voi käynnistää toimintansa suunnitellusti marraskuussa 2020.

Pääasiallinen sisältö*Yleistä*

Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) on perustettu 12.10.2017 annetulla asetuksella (EU) 2017/1939. EPPO:n toimivalta on tutkia riippumattomana EU:n syyttäviviranomaisena EU:n talousarvioon kohdistuvia rikoksia ja asettaa epäillyt syytteeseen. EPPO koostuu Luxemburgiin sijoittuvasta keskusvirastosta ja jäsenvaltioissa toimivista valtuutetuista syyttäjistä. EPPO perustetaan tiiviimmän yhteistyön instrumenttina ja siihen osallistuu tällä hetkellä 22 jäsenvaltiota, mukaan lukien Suomi. Tarkoituksena on, että EPPO aloittaisi toimintansa marraskuussa 2020.

EPPO:n perustamista koskevan asetuksen 20 artiklan mukaisesti komissio vastaa EPPO:n perustamisesta ja alkuvaiheen hallinnollisesta toiminnasta riihen asti, kunnes EPPO:lla on valmiudet oman talousarvionsa toteuttamiseen ja EPPO:n keskustason henkilöstö on valittu tehtäviinsä. Siihen saakka, kunnes EPPO:n kollegio ryhtyy hoitamaan tehtäviään, komissio hoitaa näitä tehtäviä kuullen jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa asiantuntijaryhmää.

EPPO-asetuksen 14 artiklan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto nimittävät yhteisellä sopimuksella Euroopan pääsyyttäjän seitsemän vuoden toimikaudeksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä. EPPO-asetuksen 16 artiklan mukaan kukin jäsenvaltio nimeää kolme ehdokastaan Euroopan syyttäjän tehtävään. Valintalautakunta antaa perustellun lausunnon ja asettaa ehdokkaat etusijajärjestykseen. Neuvosto valitsee ja nimittää yksikertaisella enemmistöllä Euroopan syyttäjät kuuden vuoden toimikaudeksi.

Euroopan pääsyyttäjän ja Euroopan syyttäjien valitseminen

Laura Kövesi on nimitetty Euroopan parlamentin ja neuvoston yhteisellä sopimuksella Euroopan pääsyyttäjäksi ja hän on marraskuussa aloittanut tehtävässään. Kövesi on kutsuttu paikalle joulukuun OSA-neuvoston kokoukseen.

Euroopan syyttäjien nimeämismenettelyn osalta tilanne on se, että kaikki EPPO:on osallistuvat jäsenvaltiot ovat nimenneet ehdokkaansa. Euroopan syyttäjien valintamenettely pyritään saattamaan päätökseen vuoden 2019 loppuun mennessä. Tämä edellyttää, että valintalautakunta on asettanut kustakin jäsenvaltiosta nimetyt kolme ehdokasta etusijajärjestykseen. Neuvosto nimeää Euroopan syyttäjät. Tämänhetkisenä tavoitteena on, että he aloittaisivat tehtävässään helmi-maaliskuussa 2020.

Muuta

Suomen puheenjohtajakaudella on käynnistetty myös keskustelut EPPO:n notifiomisesta toimivaltaiseksi viranomaiseksi kolmansien valtioiden kanssa tehtyihin rikosoikeudellista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin, kuten vuoden 1959 Euroopan neuvoston sopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa ja sen lisäpöytäkirjoihin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 86 artikla

Neuvoston asetus (EU) 2017/1939 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283/1, 31.10.2017)

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan pääsyyttäjä on nimitetty tehtävänsä Euroopan parlamentin ja neuvoston yhteisellä sopimuksella.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.–3.12.2019)

Eduskuntakäsittely

EPPO-asetusta valmisteltiin asetuksen neuvotteluvaiheessa tunnuksella U 64/2013 vp.

Suuri valiokunta 29.11.2019 (OSA-neuvosto 2.–3.12.2019)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

U-kirjeessä U 64/2013 vp kuvatun mukaisesti Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 5 luvun 27 §:n 23 kohdan mukaan esitutkintaa, tuomioiden ja rangaistusten täytäntöönpanoa sekä rikoksentekijän luovuttamista koskevat asiat kuuluvat valtakunnan toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

EPPO:n tarkoituksena on puuttua nykyistä tehokkaammin EU:n talousarviota vahingoittaviin rikoksiin ja sitä kautta vähentää niistä EU:lle ja sen jäsenvaltioille aiheutuvia taloudellisia vahinkoja.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14064/2019 (komission non-paper)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katariina Jahkola / OM, p. 02951 50246
Sampo Brander/EUE, p. +32473530633
Miia Ljungqvist / OM p. 02951 50112
Lauri Rautio / OM p. 02951 50380
Eeva Aittoniemi / OM, p. 02951 50170
Hannele Taavila / SM, p. 02954 88568
Jaana Vehmaskoski / VM, p. 02955 302

EUTORI-tunnus

EU/2013/0573

Liitteet

Viite EU/2013/0573

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
